

Telegraful Român

Organ național-biserică

2 ex. (Of.)

Onor. «Asociațiunea»

Sibiu

Abonamentul:

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 130 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției Telegrafului Român strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză
Articole nepublicate nu se înapoiază

Prețul inserți

un șir petit 6 Lei pentru o dată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

să se adreseze Administrației ziarului Telegraful Român, Sibiu, str. Mitropoliei 45

Cauza tuturor cauzelor

— Omul modern și ideea de Dumnezeu *) —

Să-mi fie îngăduit (scrie Fr. W. Foerster) a vorbi, în această mare problemă, cu totul personal:

Nu sânt numai omul din tabăra modernă, ci eu descind dintr'o atmosferă spirituală în care se formulase, foarte concludent, *tăgăduirea* ființei lui Dumnezeu, ziditor al cerului și pământului, aplicându-se această tăgăduire în toate problemele privitoare la tâlcuirea lumii și a vieții de toate zilele. Tatăl meu, în cercetările sale astronomice, avea în fața ochilor săi rezultatele mărețe și în deosebi orbitoare ale cunoștințelor naturii și ale fenomenelor cu mult înainte calculate; astfel cuvântul lui David Strauss: «cu progresul explicării mecanice a naturii, vechiul Dumnezeu este aproape d'a fi evacuat din casă», corespunde cu totul impresiei ce o dobândise despre reacțiunea tâlcuirii științifice a universului asupra ori cărui mod de contemplare teologică. Și așa, credința în Dumnezeu trebuie să-i apară ca ipoteza de înțeles a omului primitiv, care își explică întâmplările din lume în fel copilăresc după analogia ce atârnă de voința proprie, de oarece n'are încă nici o presimțire de efectul puternic, profund legiuit al mecanismului naturii.

E' ciudat, că tocmai încercarea kantiană d'a pune capăt, odată pentru totdeauna, dovezii filosofice a dumnezeirii, mi-a deșteptat conștiința că, tocmai contrar lui Kant și tuturor criticilor moderni ai metafizicei, rațiunea omenească în general nici nu poate funcționa, fără ca prin necesitatea cauzalității înăscute, să fie condusă îndărăt spre adevărul dumnezeirii, și că mărginirea la explicarea mecanică a lucrurilor, în felul modern de a vedea universul, însemnează o restrângere total netemeinică a lucrării minții omenești. Dacă

omul primitiv reduce întâmplările naturii nemijlocit la faptă și intervenire dumnezească, primitivul se află numai în împrejurarea, că acel om deslipește pur și simplu mecanismul legiurii naturale, înlocuindu-l cu o continuă și directă acțiune în șirul de *causa causarum*; el însă totuș are nemerita presimțire că imensa creațiune înconjurătoare presupune de netăgăduit un creator, o cauză, în adevăr îndestulătoare, ce pune totul în mișcare; în vreme ce omul modern, adorând mecanismul, se mecanisează pe sine și se înstrăinează de înrăurirea puterii personale spirituale, ear în explicarea întregului naturii a devenit mai mult decât primitiv: acceptă în toată serioșitatea, — fapt ce înseamnă, din capul locului, turburare și micșorare în funcțiunea causală sănătoasă a minții omenești, — acceptă că ceea ce e superior ar putea rezulta din ceea ce e inferior, fără ca întâi să fie pus la mijloc ca «potențialul dezvoltării», el de comun nu poartă interes pentru lucrul de nedovedit prin metodele laboratorului, se mărginește prin urmare la cel mai mititel, cel mai palpabil și cel mai vizibil *sector* al realității, cu raport la rest rămâne, în cazul cel mai bun, agnost neutral; dar, — prin împrejurarea că socotește posibilă asemenea rezervă și presupune că omeneștii poate să trăească dintr'un asemenea simplu sector, dintr'o sărăcăcioasă explicare superficială, mărginindu-și cunoștința la aceasta, și rânduindu-și viața neatârnat de tot ce este îndărătul ei, — prin împrejurarea aceasta stabilește o teorie a cunoștinței omenești, care, din temelie sa cea mai adâncă, este străină de viață, împotriva rațiunii și tăgăduitoare a religiei, — pe lângă tot realismul ei aparent, pe lângă tot cultul aparent al rațiunii, pe lângă toată neutralitatea aparentă cu raport la problemele credinței într'o altă l. me.

Înțeleg pe omul care, în mijlocul unei omeniri înmiiit despicate, din anume considerații practice și pe un teren anume hotărât, înlătură, în chip trecător, chestiunile religioase despărțitoare; nu mai înțeleg însă astăzi pe omul, care crede serios, că omeneștii poate renunța în cunoștință și practică la raportul către cauza tuturor cauzelor, făcând aici linia de graniță, unde la adevărat începe cunoștința și ideea de univers. Tot așa de neînțeles îmi sânt și ceice deși tăgăduesc fățiș, vreau totuș să lase metafizica în grija simțământului personal și a trebuinței sale, ca și când n'ar fi nici o inevitabilă necesitate rațională, admitând că totul ce este în noi și împrejurul nostru, izvoarește nu din nimic, ci dintr'o infinit de înaltă rațiune și atotputernicie spirituală: a se îndreptă spre acestea și a pătrunde în voința și taina lor este mai important, decât toată îndeletnicirea cu cercetarea realității *derivate*, care ne zăpăcește și poate fiecăruia să-i aducă pericol spiritual, moral și social, când lipsește cunoștința senzului, a lui «Tao»,*) obârșia voinței primordiale.

Sânt lucruri, care absolut nu le mai poți demonstra omului, când rațiunea sa degenerază și s'a tâmpit prin o muncă de judecată numai subalternă; aici n'ajută nimic, decât să începi cu trezirea și gimnastică funcțiunii cauzale celei mai elementare posibile. Întreb pe omul modern: De unde vine peatra de colo? Și dacă el îmi face analize mineralogice-chimice-fizice, eu îi strig: Stai! și-i zic: Acesta nu-i răspuns; e tocmai așa ca și când la întrebarea mea: «De unde vine trenul acela?» mi-ai răspunde: «Din tunel!» Eu nu întreb despre șirul transformărilor, prin care trece peatra, ci întreb: Cine stă îndărătul tuturor acelor transformări, cine le-a pus în mers și le-a făcut posibile dela obârșie? Răsar ele deodată din nimic? Atunci cine să fi creat nimicul așa, ca să se materializeze în

acest chip? Incepe în sfârșit să meditezi despre originea pietrei până atunci, până când te va cuprinde fiorul din cauza cauzarum! Nu te impoartă, zici tu? Nici părintele tău nu te impoartă? Și dacă te impoartă, unde este părintele tuturor părinților și al tuturor lucrurilor? De unde îți tragi originea? Din familie bună? Din calea Șarlota 117? Trebuie oare să fii scuturat, pentruca spasmul orientării exclusiv materiale pământeste să se disolve, ear trebuința cea mai firească a omului creiat să se redeștepte, ca să te înalți dela realitatea creiată la taina Creatorului?

Inchipuește-ți un ipopotam în grădina zoologică și cufundă-te în această bucată uriașă de materie trândavă, în care lucrează totuș principiul vieții creindu-și organe tari pentru toate funcțiunile sale: aici vom înțelege îndată, pentruce dovada dumnezeirii din Cartea lui Iov culminează în tabloul inorogului: miracolul vieții în mijlocul materiei s'a apropiat de ochii noștri, ear noi oamenii tehnice moderne, ai motorului de sburat, ai aparatelor de radio, ai transatlanticului, trebuie să mărturisim cu mult mai rușinați decât omul din veacul lui Iov, că ne este cu totul neînțeles, cum din masa aceea de corp se ivesc ochii, se formează urechile, cum se dezvoltă svâcnirea inimii, și plumănilor, și munca enorm de ingenioasă a stomacului, și în cele din urmă cum s'a putut produce conlucrarea tuturor părților. Ce ne folosește dovada biologiei, că totul s'a dezvoltat în luptă pentru existență din simplitatea vizionară a formelor primordiale ale vieții? De unde vine, că în cea mai simplă formă de viață e plasată puterea de germinațiune pentru asemenea dezvoltare și rafinare a organelor vieții? Cine a creiat materia și a vivificat-o cu suflare mai înaltă în așa fel, ca dintr'însa să se poată desfășura un ipopotam, un portocal, o priveghetoare, o soră de caritate? Cine dintre noi ar putea să vrăjească din nimic, chiar și numai atomul unei pietri? Să nu ocolim această întrebare, să ne adâncim în nepătrunsul ei, și

*) Din revista acum apărută: *Die Zeit*, Organ für grundsätzliche Orientierung, publicație de Fr. W. Foerster, Berlin, 5 Ianuar 1930.

*) *Taoism* este religia populară a Chinei. Tr.

va trebui să mărturisim: Toată această enormă realitate de peatră, aer, putere, val, rază, viață, lege, suflet, nu arată oare o cauză, un izvor de cea mai înaltă lumină și putere, o forță primordială creatoare, care trebuie să fie înfinit superioară totul ce a creiat, și a cărei ființă prin urmare nici n'o putem presimți și descrie după asemănarea cu o mașină, ci totdeauna numai după asemănarea cu o personalitate vie?

Când stam seara lângă tatăl meu în observatorul astronomic, ear el, ca fiu al veacului mecanic de științe naturale, era cu totul preocupat de stăpânirea legilor eterne și de imitația lor în spiritul omenesc, — eu, privind nebuloasa stelelor, calea laptelui și călătoria imensă a corpurilor cerești în spațiul universului sămănat cu lumină, eram copleșit de întreaga spaime și înuregul farmec al întrebării: Cine este acela care a făcut să iasă toate aceste din nimic? Ce va să zică întregul acesta de «a fi» cerul și materia? Și micimea aceasta a mea de om, care, în singurătatea și pericliunea sa, se cutremură în mijlocul tuturor acelor veșnicii și lumi rotitoare, bietul creier atât de mic, stațiunea de recepție și locul de prelucrare al nesfârșitor impresii din întregul univers, este oare numai praf, sau e copil și moștenitor al unei lumi mai înalte d'asupra și în mijlocul agitației vizibile? Și rămâneam sfâșiat, între groaza golului pustiu de Dumnezeu, cu misantropia sistemului lumilor reci și tăcute în drumul lor, împreună cu al globului pământesc, ce se învârtă smintit și absurd în jurul său și al soarelui, — și între siguranța internă ce mereu revine: Și totuși, nimic nu poate veni din sine însuși, nu, cu cât este mai imensă, cu cât este mai uimitoare legea mișcării și dezvoltării gazurilor fierbinți până la intrarea sufletului viu în materia vivificată, — cu atât mai tare e siguranța celei mai înalte puteri

spirituale, care stă d'asupra tuturor și din care toate au izvorât, — și dacă puterea aceea spirituală ființează și străbate universul, oare duhul sfânt și Logos-ul făcut trup, este absolut absurd, — sau este absurd cu desăvârșire tocmai materialismul modern, care pretinde rațiunii omenești superstiția, că spuma primordială și gazurile primordiale ar fi cu adevărat cauza causerum?

Noțiunile în Asia s'au oprit la scoborârea în cauza tuturor cauzelor, la uimitoarea siguranță a realității unei lumi spirituale, fără de care neființa e comprehensibilă pentru mințile brahmanului. Noi, neamurile drumete, după atâta cunoștință a naturii, după atâta tehnică și cucerire de lume, am pierdut vremea și liniștea pentru asfel de scoborâre în izvoarele primitive ale ființei. De aceea știința și tehnica noastră trebuia să se termine în război și gazuri otrăvitoare. Ca o piramidă egipteană, în mijlocul volburii de nisip ce se urcă și se coboară, așa stă încă Biblia în vremea noastră, ca marea carte care nu se mulțumește cu realitatea derivată, ci rapoartă neconținut natura și istoria cătră cauza tuturor cauzelor, și numai plecând de acolo vrea să fie înțeleasă înfăptuirea lumii. Scrisul modern se înecă în realitatea vizibilă și își înecă într'însa cititorii. De aceea cercetarea cauzelor stagnează pretutindeni în occident — chiar și în examinarea conștiinței singuraticilor și a popoarelor, — ear aceasta ne mână spre catastrofa generală de neînconjurat. «Dumnezeu nu se lasă luat în bătaie de joc», — omul care își uită originea cea mai de sus, vede totul fals, pretuște totul fals, lucrează pretutindeni fals. Căci el este făcut «după chipul lui Dumnezeu» și plin de neliniște, cât timp nu l-a găsit sau regăsit.

Intre oraș și sat

Caracteristica orașelor stă în felul de viață al locuitorilor, marcat de concentrarea activităților în timp și în spațiu. Ceeace diferențiază specificul orașelor noastre, e viața lor embrionară, ce încă mai e legată de nomadismul pastoral, fiindcă ne aflăm în faza când satul predomină.

Odată cu închegarea elementelor orașenești, au venit și măsurile de promovare a intereselor lor și în primul rând culturalizarea. Rezultatul a fost un fel de izolare, un egoism citadin și o înstrăinare sufletească de natură culturală, care a dus la deformități morale și materiale, din punct de vedere național, ce se văd sc dela arhitectura «palelor» comunale până la vitrinele librăriilor. Consecința morală a fost o stare de lăncezire, de lipsă de energie pentru asanarea mediului și o tendință de nimicire a inițiativelor locale.

Săteanul și satul formează țara românească. Țăranul nostru a rămas arhaic. Intelectualii români, stilizați de cultura occidentală, stau înaintea săteanului ca înaintea unui sfinx. Săteanul român e însă acelaș, pretutindeni. Cusururile lui sânt cu totul neînsemnate față de ale celorlalte popoare și față de suferințele pe care le-a îndurat. Arhaismul lui e și mijlocul cel mai bun de apărare și de conservare: e starea biologică de închisoare în care el și-a trăit viața specifică, latent, în creațiunile lui proprii. Din aceste temelii, cu răbdare și chibzuială se vor desface evenimentele viitorului. Săteanul român e energie latentă. Indată ce se vor schimba condițiunile actuale, el va da măsura valorilor pe care le intrupează.

Orașeanul și săteanul nu sânt numai două lumi deosebite, dar și două entități aproape total străine, — două clase într'un sat, dintre care una suprapusă, și

care nu duc la nici un fel de creațiune unitară, proprie și firească a poporului nostru. Datoria orașenilor e să se apropie și ei de firea arhaică a satelor, să se coboare în mijlocul țăranilor, pentru ca să transforme energia latentă în energie dinamică. E o imperioasă necesitate națională și de umanitate, ca un popor arhaic să cunoască lumina culturii, spre a da umanității ceea ce geniul său poate da..

Coriolan Barbat.

Optanții. Afacerea optanților unguri este, în sfârșit, după șapte ani, deslegată în conferința de la Haga: S'a creiat un fond de 240 milioane franci aur, la care statele Micii Întelegeri, România, Iugoslavia și Cehoslovacia, au contribuit cu renta de expropriere pe care o dau naționaliilor lor drept preț pentru terenurile expropriate, conform decisiunilor tribunalelor naționale. Restul acestui fond este procurat prin contribuțiile puterilor aliate, contribuții rezultând mai ales din plățile ce trebuie să le facă, puterilor creditoare, Ungaria în contul reparațiilor. De silă bucuroși, ungurii au trebuit să cedeze. Astfel, uneltirile ungurești în străinătate, pe tema optanților, nu mai prind.

Recunoștința țării noastre se îndreaptă astăzi din nou cătră marii aliați, și tot asemenea cătră ministrul țării la Londra și delegat la Haga, dl Nicolae Titulescu, care a lucrat mulți ani, cu râvnă și talent, în apărarea tratatelor de pace.

Nu mai sprijinește! Gazete budapestane vestesc cu jale: Lordul Rothermere a informat oficial Liga pentru revizuirea tratatului de la Trianon, că nu mai sprijinește acțiunea revizuirii, de oarece Ungaria este și azi statul cu moravuri medievale și a respins părerile ce i le făcuse Lordul pentru democratizarea țării latifundiarilor. — Patrioții revizionști se pregătesc și mai departe pentru război.

Citiți și răspândiți ziarul

Telegraful Român

FOIȘOARA

Mi-e sufletul

copil sburdalnic. Povești îi desmeardă, cântări îi alintă s'adoarmă și visuri îi sărută.

Sânt clipe, când el bărbătește înfruntă un iad de ispite. Și lupta din greu să-și răpună dușmanii.

Chinuri negrăite cunoaște sufletul meu. Sânt ca închisorie înecate în beznă, în care băbăe jivnile morții. Le îndură fără vai. Așa l-am crescut. Să nu țipe, orise durere l-ar mușca fără milă.

Durerea e vameș vlefii. Hrăpăreț ca orșice vameș. Și inima o cunoaște; iar sufletul știe că vama e jerfa și jerfa înflorește cărarea ce sue costișa.

In clipe de odihnă, copilul meu povestește cu stele din zări argintate. Vorbește de grădini minunate, cu flori

din margărint, în umbra cărora e mama în haină de inger.

Mi-e sufletul copil ascultător. Iar când e sburdalnic îi spun povești și îi cânt. Și el adoarme, legănat de durere, de multeori cu rouă de lacrimi în ochi. Și visuri îi sărută.

Sărmanul meu suflet! El luptă și rabdă. E moștenirea mea scumpă, e zestrea ce trebuie, strălucită, s'o duc la picioarele Stăpânului.

Z. SANDU.

Ritmuri, Nr. 4—5 (Dec.—Ianuar). Revista brașoveană se prezintă, și în acest dublu număr, alcătuită cu multă îngrijire și dând atențiune și laturei religioase creștinești a vieții noastre. Proză și versuri, semnate de I. Al. Bran-Lemeny, I. Focșeneanu, Ecaterina Puiuș, G. Voevidcă, Lucian Costin ș. a., conțin materie variată și interesantă. Un articol al revistei, *Religie și artă*, scris de dl Bran-Lemeny, colaborator și la foaia noastră, îl redam la a't loc.

Intâia traducere românească din „Faust“

Cu prilejul apariției celei a patra edițiuni din traducerea lui Ion Gorun, s'a arătat cum aceasta a deschis, la noi, în 1906, seria tălmăcirilor bune din «Faust».

Cronologiceste, tălmăcirea lui Gorun e a doua. Prima s'a făcut în 1862. Autorii acestei traduceri: V. Pogor și N. Skelitty sânt viitori junimiști. Adecă, cel dintâi avea să întemeze în 1864 — împreună cu Titu Maiorescu, P. P. Carp, Teodor Rosetti și Iacob Negruzzi — societatea «Junimea». Celalt (Skelitty) va figura printre colaboratorii primilor ani ai «Convorbirilor literare» unde va publica, mai ales, traduceri din Heine.

Faust-ul lor e în proză. Numai cântecele propriu-zise sânt în versuri. Iar versurile nu păstrează metrul original.

Așa, bună oară, când în pivnița lui Auerbach din Lipsca, se adună chefliii Frosch, Siebel, Altmayer și Brander, acesta le zice un cântec de modă nouă («un cant după modelul quel mai nou») în care-i vorba de un șoarece otrăvit cu șoricioaică, și de chinurile căruia bucătăreasa își bate joc spunând că pare că «amorul însuși în trup i-ar fi intrat». Cântecul începe astfel:

*Intr'o bucătărie, trăla cu burta plină
Un șoarece ce în lume ferice petrecea;
Hranindu se acolo cu unt și cu slănină
El pânțec ce Luter din zi în zi făcea.*

E o transpunere, în stihuri cu câte patru și cinci silabe în plus, a versurilor:

*Es war eine Ratt' in Kellernest,
Lebe nur von Fett und Butter.
Hatte sich ein Ränzlein angemäsl't
Als wie der Doktor Luther.*

Legea pentru organizarea administrației locale și biserica

Sântem în preajma alegerilor județene și comunale, după care va urma punerea în aplicare, în întregime, a noii legi administrative. Abia la punerea în aplicare a legii ies la iveală atât părțile bune, cât și lacunele acestei legi, care tinde a pune pe noi baze întreaga structură administrativă a satelor, orașelor și județelor.

Biserica, avându-și rolul bine priceput în viața satelor, legile administrative, atât cea nouă cât și cea anterioară, nu s'au putut dispensa de serviciile acesteia, ci a căutat a-i asigura locul ce i se cuvine în organizarea administrației în măsură, ce acest rol a fost apreciat de corpurile legiuitoare.

Pe când legea unificării administrative, din a. 1925, asigură reprezentantului cultului celui mai numeros un loc de membru de drept în consiliile comunale sau județene, în scopul de a apăra interesele bisericii și pentru promovarea vieții religioase cu ajutorul acestor consilii, legea nouă administrativă, din 3 August 1929, — nu mai recunoaște acest drept al reprezentantului bisericii în consiliile comunelor rurale, ci numai la orașe, municipii și județe, în care cu mână mai largă se îngrijește să fie reprezentate ambele biserici-naționale, și și biserica cultului mai numeros. Pe lângă acestea prin art. 377 alin. d., recunoaște dreptul preoților de a putea fi aleși în consilii, ceea ce prin legea anterioară nu era permis, fiind și preoții clasificați în categoria funcționarilor neeligibili. În baza acestui articol preoții vor putea fi aleși în consiliile comunale rurale, unde biserica nu-și are reprezentant de drept, și în cele județene.

În defavorul însă al bisericii, s'a restrâns dreptul de vot al reprezentanților bisericii în consiliile județene, unde le-a rămas numai *voce consultativă* (art. 198).

Dar modul de numire al reprezentanților bisericilor, constituie o schimbare a drepturilor asigurate bisericii ortodoxe prin statutul de organizare, — căci iată ce dispune legea adm. Art. 366:

«Consilierii de drept la comuna urbană sânt desemnați de membrii corpurilor din cari fac parte; — cu 10 zile înainte de alegerile pentru comună, *prefectul va convoca corpurile, cari vor alege pe membrii de*

drept. Alegerea are loc sub președinția unui magistrat, conform dispozițiilor legii».

Rezultă din aceste dispoziții, că contrar art. 40, 41 și 42 din statut pentru org. bis. ort., care dispune că preotul convoacă și prezidează adunarea parohială, acest drept, în materie electorală administrativă, se asigură prefectului și unui magistrat, care poate fi de orice religie sau confesiune. Interpretându-se literal aceste dispoziții, ale legii, ne găsim în fața unei încălcări a drepturilor asigurate bisericii prin legea specială de organizare.

Explicarea aceasta rezultă și din dispozițiile art. 547 din legea org. adm. locale, care prevede, că la aplicarea legii, de semnarea anticipată a membrilor de drept, cari urmează să facă parte din diferite consilii, se va face de către Ministerul de Interne pentru municipii și județe și de către directorat pentru orașe, și de către prefect pentru comunele rurale și sate. Regulamentul pentru aplicarea legii administrative încă n'a apărut și nu cunoaștem mai precis intențiile legislatorului, — dar în orice caz e bine să se clarifice la timp aceste dispoziții, înainte de punere în aplicare, fiindcă alegerile ce se fac, sânt pentru 5 ani (art. 200).

Prin regulamentul de aplicare a legii, credem a fi bine să se precizeze, că biserica ortodoxă își alege reprezentantul — (dacă nu se admite ca preotul să fie considerat reprezentantul de drept — ceea ce ar fi mai ușor), — în conformitate cu legea de organizare, de către corpul legal convocat în urma invitării prefectului, — și cu asistența unui magistrat. Altfel interpretând art. 366, votat cu concursul maturului corp, în care se găsesc cei mai înalți arhierici ai bisericii noastre, însemnează a știrbi un drept al bisericii, ceea ce nu se poate admite. În orice caz este necesară o clarificare urgentă.

Un secretar ortodox.

Partide politice sânt la număr 14 în țara noastră de astăzi, și adevărat: național-liberal, național-țărănesc, țărănesc (lupist), al poporului (avereșcan), național român (torghist), apărarea națională creștină (cuzist), social democrat, comunist, radical (Mândrescu), clubul meseriașilor, Liga Vlad-Țepeș, Uniunea eroilor pământeni, partidul maghiar, partidul săsesc.

Evident, fetele tinere trebuie să fie educate așa ca să știe să se conducă singure. Dar emanciparea femeii și lipsa de creștere nu sânt unul și același lucru, cum cred unele fete din generația de azi.

Prințesa Ileana este destul de independentă. Ea lucrează la Y. W. C. A. pentru școli și spitale, la Liga navală și la cercetașe. *Dar nu i dau voce să țumeze.*

È scris pe o piatră de așezământ

(Cu prilejul zilei de 24 Ianuar)

Puterea semilunii se retrăgea de pe hotarele bătrânului continent, ca țărâna mână de vânt. Și numai când adierea contenea, păgânul își proptia iataganul în pământ creștinesc, lăsând rani cu sânge. Țărâna liftei era puțină; multă însă, grea și

Pagina Sf. Părinți

Câți sfinți Grigorii venerează Biserica ortodoxă

(Traducere adaptată din Ticeront)

Sf. Grigorie din Nazianț

I. *Viața.* Sf. Grigorie din Nazianț — numit și Grigorie Teologul, s'a născut lângă acest oraș în comuna Nazianț în Capadochia, către anul 325—329. Tatăl s'a numit și el Grigorie, convertit la creștinism deveni episcop în Nazianț în anul 329, mama lui Nona, a fost o creștină desăvârșită. Copilul crescut de familia sa într'un spirit cucernic, a studiat mai întâi în Cesareea Capadochiei, apoi în Cesareea Palestinei, mai târziu în Alexandria și în fine la Atena, unde-a petrecut vreo zece ani, legându-se cu Sf. Vasile într'o prietenie pe cât de strânsă pe atât de sfântă și așa de cunoscută publicului, încât erau numiți «părechea nobilă». La Atena Grigorie s'a adăpat din belșug din izvoarele literaturii clasice grecești. La întoarcere în patria s'a către anul 350 și hotărât de a practica ascetismul, el trăi aci la Anesia în Pont în mănăstirea întemeiată acolo de Vasile pe malurile Irisului, aci la Nazianț, unde ajută pe tatăl său, bătrân, în păstorire. În 361 a primit sacerdotul, iar în 372 Sf. Vasile ajuns Arhiepiscop al Cesarei, l-a numit episcop în Sasima, — o localitate mică și uitată ce făcea obiect de litigiu între Vasile și episcopul din Tiana. Impedat de-a ocupa scaunul, Grigorie a rămas mai întâi la Nazianț, apoi, după moartea tatălui său, a rămas în Seleucia din 375—379 când rechemat de ortodocșii din Constantinopol, s'a dus în acest oraș pentru a apăra cauza ortodoxiei care era aproape perdută. În întreprinderea sa a reușit cu desăvârșire. Împăratul arian Valens mort în 378 a fost înlocuit prin Teodosie și cu acest din urmă, ortodoxia triumfă.

În luna Mai 381 Grigorie a fost întronizat de arhiepiscop al Constantinopolului, de sinodul adunat în acest oraș. Din nefericire moartea lui Meletie, președinte al sinodului, a aruncat împărțirea în sânul episcopilor. În Iulie 381 Grigorie văzându-și autoritatea contestată, și-a dat dimisia.

S'a retras la Nazianț, apoi la Arianț și a petrecut ultimii ani ai vieții sale în mahnire și suferință. A murit în 389 sau 390. Biserica ortodoxă îl cinstește ca pe unul din cei trei mari dascăli ai lumii.

II. *Caracterul.* Este o personalitate foarte simpatică și foarte atrăgătoare, cu cât a suferit mult trupește și sufletește. Sănătatea i-a fost mizerabilă și nu și-a menținut-o decât cu prețul multor precauțiuni. Pe de altă parte era de-o senzibilitate excesivă, care reacționa puternic împotriva oricăror impresii din afară, o inimă compătimitoare, care se milostivea asupra tuturor slăbiciunilor și asupra tuturor mizeriilor.

Or, crezând din instinct în bunătatea oamenilor și-a lumii, el a fost atins adeseori foarte dureros de indiferența și Ingratitudinea ce i se mărturisă prin contactul realității, așa de îndepărtată de ideea, pe care și-o făcuse despre aceasta. Aceste decepțiuni au provocat în el, la sfârșitul vieții sale mai ales, accese de misantropie (ură de oameni) și de pesimism aproape, împotriva cărora doar credința sa puternică l-a susținut.

În acest suflet de caracter puțin deprimat, trăia însă o inteligență minunată. Prin reflexiune și studiu, prin obiceiul chiar al rugăciunii, Grigorie și-a agonisit o concepție profundă asupra tainelor și învățurii creștinești. Pe de altă parte timpul petrecut în Atena și exercițiile de școală cărora s'a dedicat, i-au pus la îndemână toate resursele utile pentru a-și traduce cugetarea într'o manieră foarte captivantă și norocoasă. Această formațiune dublă, creștină și literară, aliindu-se de astfel unui spirit clar și unei imaginațiuni bogate, a făcut din el orator de rangul întâi. Nu există altul pe care anticritica creștină grecească să-l fi admirat mai mult. Cât privește teologia, ea îi datorează, în materie trinitară mai ales, mai multe din formulele sale definitive. Inutil să mai adaugăm că Grigorie a fost un sfânt autentic: acest grec, așa de strălucitor ca spirit, purta haină aspră de călugăr și practica o austeritate perpetuă.

III. *Opera.* Din lucrările Sf. Grigorie posedăm, discursuri, poeme și epistole.

1. Discursuri. Din toată opera sa discursurile sânt partea cea mai remarcabilă. Numărăm vreo patruzeci și cinci, din care mai mult de jumătate au fost pronunțate la Constantinopol. Între ele trebuie să distingem ca fiind de-o lectură mai instructivă: a) cele cinci discursuri zise teologice XXVII—XXXI, care expun doctrina despre Sf. Treime; b) panegricul Sf. Atanasie, XXI; c) cuvântările funebre ale tatălui XVIII, fratelui său Cesar, sorei sale Gorgonia VII, VIII și a Sf. Vasile XLIII. Cuvântarea fu-

în același an în care la Iași, în «tipografia lui Adolf Bermann din Podul vechi», apărea tălmăcirea lui Pogor și Skelitti, — la București Ilarion Pușcariu scotea o altă traducere din Goethe: «Ifigenia în Taurida».

Fata modernă

— Părerea Reginei Maria —

Marea revistă engleză «Evening News», publică răspunsurile pe care Regina Maria a României le-a dat unor întrebări puse de «British United Press» cu privire la «fata modernă». Iată ce a spus Regina:

Regina nu are nici o admirație pentru fetele și femeile tinere gălăgioase, ignorante și încrezute în sine, pe care le vezi întinse fără jenă, care nu au nici un respect pentru oamenii mai în vârstă, care stau picior peste picior și cu țigara în gură.

spurcată prin râul ce-l sămana, o țară întreagă zăcea istovită sub călcăiul ei înăbușitor.

Poporul, copii, bătrâni, bărbați, femei, sușbași și domni vărsau sudoarea suptă din carne și din sânge pentru fesurile și șalvarii ascunși ca în găuri de șopărlă în palatele proptite în Cornul de aur. Multă aramă de bani curgea fără odihnă, îndoldo. rând visteriile ascunse în chilii săpate de robi sub apele mării, ferecate cu broaște de oțel și înculeturi de cremene.

Și în această țară bună, suferință de ani și veacuri, plângea până și miera durerea unui neam de un sânge și o credință și cu datorii comune, rupte însă de sub scutul patriei mame, dătător de vlagă și putere.

Muscaiu purta în vânt simbolul credinței în Hristos ca prin el să arate lumii că apăra legea sfântă a neamurilor, cari trăiau în răsărit. Vicleșugul lui era de fiară, căci împăratul

trimisese hoarde, cari pustiau totul în cale și trupuri plâpânde de prunci și femei blăine cu copil sugaci la sân erau fertile, fără frică de blestem, de tăișul lucitor; bărbați vânjoși cu brațe de hercul, în cari vigoarea înflorea ca un bujor, erau priviți ca streini în avutul lor. Și din plelea arămită de soare și de ploae țâșneau stropi de sânge sub lovitura biciului muscalului moic. Și asta pe semnul sfintei cruci...

Stindardele cu cap de zimbru și steagul cu vultu, urmașe bune din viața lui Traian și Decebal, erau tăvălite de câteva decenii în sucii Muscalului neghib și sculpați de rânjetul spurcat al Stambulului.

Dar blasfemia încinsă dogoria cazanul, din care ura plină de venin nu întârzie să se verse și când cele două seminții ale acelui neam vor strivi pe asupritorii că pe o lighioană stricătoare.

Și așa a fost...

nebrăla este un gen pe care Grigorie l-a introdus în biserică și în care a urmat regulile elogiilor funebrele păgâne, pe care însă a știut să le încreștineze. d) În fine să semnalăm într-o notă mai practică discursul II, în care Grigorie face apologia conduitei sale și trage cu această ocaziune o lungă iconă a demnității, a datoriei, a răspunderii preotului și a dificultăților ce întâmpina la sfârșitul veacului al IV pentru a-și exercita misiunea. Sf. Ioan Gură de aur și Grigorie cel Mare s'au inspirat amândoi din acest discurs, unul pentru a scrie tratatul «Despre preoție», celalalt pentru «Pastoralul» său»

2. Poema. În linie generală se ignorează faptul că sfântul Grigorie a fost un poet și încă poet fecund. Posedăm dela el cam 200 de poezii, iar numărul versurilor ce a lăsat e evaluat la vreo 30.000. Versurile acestea au fost compuse după regulile prozodiei clasice, sunt făcute pentru a fi citite, nu cântate: Grigorie n'a lucrat pentru liturghie, care în această epocă în Răsărit cel puțin nu admitea imne în slujbă. Poemele sale au fost împărțite în două clase: poemele teologice, care au de obiect dogma sau morala creștină și poemele istorice care tratează despre evenimente exterioare sau din viața de emotivitate a poetului însuși (Poemata de seipso). Aceste din urmă sunt cele mai interesante. Sunt meditațiuni poetice, inclinațiuni intime de ale poetului, în care ne împărtășește tot ce-l interesează, îl tulbură sau îl mângâie, credința sa, nădejdiile sale, triumfurile sale și apoi suferințele și mahnirile sale. Cu Grigorie, un sentiment nou apare în poezie și va cuprinde în ea un loc însemnat mai târziu, rămâne însă totdeauna o melancolie creștină.

Cea mai importantă din aceste piese este poema XI. asupra vieții sale, care constituie o autobiografie prețioasă pentru istorie.

3. Epistole. În fine avem dela sfântul Grigorie vreo 240 de epistole, concepute într'un fel plăcut și spiritual, modurile adeseori de glumă nevinovată și ușoară. Câteva însă au o importanță teologică considerabilă: de ex. epistolele CI, CII și CCII împotriva apolinarismului.

Operele stântului Grigorie de Nazianz se află în *Migne Patrologia Greacă* t. XXXV—XXXVIII.

În afară de acest sfânt, biserică noastră mai venerază pe sf. Grigorie din Nisa, fratele sf. Vasile, născut în Cesareea Capadochiei către 335 și mort în Constantinopol către 394.

Carul puterii turcului în țările creștine pocnă, scârțâta, se clătina mahmur pe obezi și atânci neamurile creștine se ridicară scuturând pleava.

În temnițe zorii deșteptării mângăiau vieți cu ochi holbați de un pumn în feastă, fâpturi cu trup de oase și mâni de stârv îmbrăcați cu brățări de oțel închelate de țaur și de cari atârnavau lanțuri grele. Și zângăitul lugubru dădea vestea libertății.

Acum poporul din acel rai de țară, în care valurile grâului de aur alintate de vântul cald de vară, acolo unde fluierul păcurarului povestește munților pleșuvi balade și legende din vremuri de demult, și codrii, moșnegi vitei și nesimții al fâpturilor tăcute, furau murmurul naladel din pârăiele argintii, căzu în genunchiat la poalele altarului, leagănul credinței și vistiernicul graiului și pe buzele rupte un murmur șoptit de gânduri străbune se furișă: UNIREA... Leon Proca.

Apoi pe sf. Grigorie făcătorul de minuni taumaturgul, discipolul lui Origen, mort în anul 270.

În fine sfântul Grigorie cel Mare, născut la Roma 540, acesta este autorul liturghiei înainte sfințită. A murit în anul 604.

Despre acești din urmă, cu altă ocazie.
Gh. Secaș
prof. de teologie.

Religie și Artă

Sânt ambele, creații ale omului. Nu simple creații raționaliste, ci manifestări pornite din imperativul categoric al sufletului omenesc. Omul... ciudată ființă, de-o extremă variație; fiecare după faza în care s'a născut, fără să contestăm firește marea influență a înrăuririi sociale de mai târziu. Omul... ce complex de instincte, de dorinți, de porniri și de străduinți! Unii sclavi ai îmboldurilor fizice, ai materiei, închinători abjecți ai viteiului de aur, alții... ineți, apatici și indiferenți față de problemele mari ale vieții, îndestulați cu sine înșiși, privind-se meru în oglinda proporțiilor ireale, și-apoi, o minoritate, aproape disparentă, în luptă cu eul lor propriu, frământându-se pentru aflarea rostului vieții și înfigându-se în inimă drapelul unui scop mare, flamura-flacăra a idealului. Aceștia din urmă sânt procreatorii religiei și artei. Este adevărat, instinctul religios și artistic dormitează în fiecare individ, dar numai în conștiința unora și-a imprimat porunca sa de foc. Am zis religie și artă. Dacă religia e calea spre împăcarea cu Dumnezeu, arta e candela ce ne luminează această cale. Și ambele fiind manifestări cu tendințe spre punctul de culminare al vieții, eată o primă dovadă pentru asociația și înrudirea lor.

Religia este crezul superiorizării spiritului omenesc și al armonizării lui cu spiritul universal. În religie, în special în creștinism, sânt acumulate virtualitățile și posibilitățile de dezvoltare ale omenirii. Religia este deci cărarea, care ne arată sursa cea mare, izvorul primordial, din care își naște adevăratul elan vital, în cadrul căruia răsar manifestațiile înalte de viață, ce împing civilizația, asemenea unor to-

rente invizibile de energie, spre perfecționare, în direcția astrului cu răsărit universal: Hristos.

Dacă morala naște din religie; dacă cultura se întemeiază pe morală; dacă știința însăși, în tendințele ei generale de progres, are la baza ei virtutea și sacrificiul, ce să spunem despre artă, în accepția pură a cuvântului? Arta răsărind dintr'un imbold intrinsec firilor alese ale omenirii, talentul constituind o virtualitate energetică și sentimentală, o acumulare de forțe, ce tinde puternic să spargă zăgazarile de ordin cotidian și inferior, artistul adevărat fiind deci un ecou pasiv și activ al unei inspirații superioare, arta este o nemijlocită și elocventă manifestare a Dumnezeuului în noi. Arta este o navă fermecată, ce ne a dăruit-o Cerul, ca să putem trece mai ușor și mai sigur spre lagunele îndepărtate ale raiului pământesc.

Dar spre a plasticiza mai mult afirmația, că arta este de proveniență divină, recur la un exemplu: în grădinița mea am doi meri de soi, cari fuseseră plantați la câțiva metri de zidul înalt, dinspre răsărit, al casei vecine, care li despărția de razele soarelui până spre amiază. Trecură anii, și azi crengile bogate și mari ale pomilor, sânt toate aplecate spre miază-zi, eșind cu câțiva metri peste stobor, în stradă. Acum au soare!

Dar câți dintre oameni nu-și află consolare în activitatea lor artistică în contemplarea unei opere de artă? Câți nu și-au zvântat lacrimile la acordurile minunate ale muzicii. Câte răni nu s'au cicatrizat prin poezie, prin pictură și sculptură? Oare nu este arta un refugiu, la care oamenii își găsesc alinare, înălțare și reconfortare sufletească? Și dacă este așa, nu este oare arta ruptă din soare, o parte din lumina eternității?

E concludent și logic dar, că arta este de proveniență divină.

Artistul adevărat e un preot, un apostol. Darul său venind dela Dumnezeu, el vorbește semenilor săi, pentru Dumnezeu. Printre acești oameni binecuvântați s'au strecurat, pseudo-artiștii, talentele problematice și malade; profetii falși, duhurile rele și

agenții de amăgire și de distrugere; exploatorii și cămătarii spiritului, naturile fariseice și speculative, incarnațiile diavolului, spre a compromite binele, în veșnică luptă cu răul. Când un astfel de om vă prezintă vre-o operă, aruncați-o la foc, demascați-l compromiteți-l opera în public! Căci este absolut necesar să se facă o radicală separație între adevărații artiști și între exploatorii și ponegritorii celor mai înalte sentimente și opere ale omului.

Vă stau atâtea mijloace la dispoziție. În primul rând bunul simț al Dvoastre și simțul de răspundere, social, adecă răspunderea fiecăruia în parte, pentru propășirea și cultura națiunii și-a omenirii. Faceți-le analiza psihică, grafologică, fizionomică, chiromantică, sau frenologică! Sânt sigur, absolut sigur, că veți găsi la dânsii toate simptomele degenerării și ale celui mai scabros materialism!

Imaginați-vă acum ce înfățișare ar fi avut azi țările, dacă s'ar fi înțeleș se propage operele de artă, cele mari, și totdeodată să se condamne cu asprime toate exhibițiile, ineptiile și aiurările malade — mai ales în literatură — ale degenerațiilor și speculatorilor — șarlatani!

Dar un Duh planează în univers. Sufierea lui pătrunde în toate inimile. Cine nu-l ascultă, se clasează însuși în categoria celor morți, marea majoritate. Tuturor însă le zâmbește învierea, numai să voiască, să lupte neconștient, în zbucium cu eul lor propriu. Contemplarea cucernică a artei — a celei adevărate — este însăși o rugăciune.

Un poet german a scris odată:
Wenn du lesest ein Gedicht
Samm'le dich wie zum Gebete,
Dass vor deiner Seele, licht,
Das Gebild des Dichters trete.

Se afirmă — cu drept cuvânt — că poezia se naște dintr'o vibrațiune melodică a sufletului; dar muzica însăși este poate expresia cea mai nemijlocită a religiosității. Prin urmare religia și arta: mamă și fiică.

Arta e fiica cea bună și blândă, coborâtă pe pământ din lanurile eternelor lumini, spre a te lua de mână

(1) MONOGRAFIA

bisericii ortodoxe din Crăciunel, protopopiatul Târnavei

de
Pr. Iuliu Moldovan,
din Lasiul mare

Despre comună

Crăciunelul (numirea oficială: Crăciunelul de sus), e comună curat românească, situată la 9 km. depărtare de Cetatea de baltă și 12 km. dela Copșa-mică, sub coastele unor dealuri pitorești, înconjurate de păduri și vii roditoare, cu circa 580 suflete, între care 384 ortodocși, restul români uniți.

Vecinătățile: Spre răsărit comunele Proștea mare și Proștea mică la depărtare de 12 km., spre miază-zi comuna Făget, depărtare de 2½ km., spre miază noapte comuna Tătărlăca

la depărtare de 4 km., spre miază-noapte răsărit comuna Boian, la depărtare de 5 km., iar spre miază-zi apus comuna Tăuni la depărtare de 3 km.

Stațiunea cea mai apropiată de cale ferată e: Cetatea de baltă. Drumul cel mai scurt până la această stațiune trece prin comuna Tătărlăca. Crăciunelul ca comună politică se ține de județul Târnavă mică, plasa Valea lungă (Hususău).

Datele despre începutul acestei comune se pierd în negura trecutului. Unul dintre foștii mei poporeni cu numele *Naftailă Goga*, moșul dlui Octavian Goga, fostul ministru în guvernul averescan, venind de mulțori în casa mea și istorisindu-mi multe întâmplări din vremurile trecute, ca cel mai bătrân om din comună născut la anul 1825, mort în 1916 în etatea de 91 ani, — îmi spunea că pe timpul principelui Apaffy al Ar

dealului, Crăciunelul avea abia 25 de colibi, împrăștiate neregulat pe teritoriul comunei și hotarului. De fapt în harte armatei austro-ungare Crăciunelul figura ca un cătun de colibași.

Între altele bătrânul Naftailă Goga îmi istorisi și următoarea hazlie, dar interesantă întâmplare, auzită dela părinții și moșii săi, între cari mama lui a ajuns vârsta de 99 ani:

Odată într'o călătorie spre Sibiu, principele Apaffy al Ardealului, venind dinspre Cetatea de baltă, prin Crăciunel, ca de aici să treacă prin Micăsasa, drumul cel mai scurt spre Sibiu, având în trăsura și pe soția sa principesa, la eșirea sa din Crăciunel, pe valea ce duce către Făget, un mic șes pe atunci acoperit cu trestii, a văzut zburând din trestiișul acelei văi 2 rațe sălbătice. În dorința sa de a avea una dintre rațe, îi zise repede vizitului, pe care îl luase

și a-ți spune: vino cu mine, pe-aci, pe cărăruia înmiresmată de florile Evangheliei; vino rătăcitorule, nu-ți pierde timpul în zadar, eu sânt că-lăuza, crainica lui Dumnezeu!

Și ce ușor o puteți distinge! Nu o recunoașteți încă? Ea vorbește în conștiința voastră.

Numai prin religie se poate rezolva marea problemă a destinului nostru.

Artele sânt aripile ce te transportă în fața altarului religiei, acolo unde putem primi botezul renașterii.

Ioan Al Bran-Lemeny

Iubirea...

Iubirea e principiul vieții... Dar lumea azi, vorbește de ea ca de un basm țesut în slăvile misticului cer. Nu-o înțeleg și nu voiesc să știu că, numai ea stă la baza existenței cosmice, dând senz, grai și viață neantului... Ea este izvorul îndemmurilor în viață și rezervorul incomensurabil al creațiilor superioare. Este viața, vieții noastre... Ea lucrează plămada unei lumi îndumnezeite...

Drumurile ei se pierd, în zările diafane ale eternității. Lumina ei înveșnicită, mistue umbrele scepticismului, deschizându-ne cărare netedă, spre adevărul absolut, spre Dumnezeu. Din vraja rosturilor ei divine, ne conturăm în vremea vieții un «ideal etern valabil», sub a cărui sugestie de miracol, noi înfruntăm însulișările otrăvitoarelor dureri. Belșugul desăvârșirilor ei, ne alimentează, cu prisosință, capacitățile noastre spirituale, în care zămislisc și rodesc doririle noastre de perfecțiune. Pulberea eterică, a tainelor ei, involbură lumea aceasta cu hlamida visărilor de aur, cari injectează ființei, eroismul jefei, ce rupe încremenirile gândului lumesc și îi dă sbor liber, spre culmile însemnatelor slăvi... acolo, unde se pierd umbrele pământului... Rana înlăcrimărilor ei diamantine, ce picură din înălțimea neprihănilor, face să incolțescă în sufletul nostru, ce-l băntuit de viforul îndoielilor, floarea dalbă și parfumată a «Credinței» ce birue și moartea... Ecoul armoniei sublime al ei, ce ne împletește nervul sensibilității noastre, este glasul ce chiamă la viață — din mormântul atâtor decepții — «Speranța», singura forță ce ne leagă de limanul fericirii mântuitoare...

Duhul iubirii umple spațiu, iar existența ei se pierde în infinit... Căci,

afirmative din Cetatea de baltă dela curtea castelului astăzi al familiei contelui Haller: «De vel Impuşca una dintre rațe, îți voi da fte Crăciunelul». Vizitiul având arma lângă el a pus mâna pe ea, și ochind bine, a doborât una dintre rațe din zbor, care a căzut în trăsura în poala hainei principesei.

Principele în fața faptului împlinit nu-și mai putea retrage cuvântul: dă vizitiului său Crăciunelul cu cele 25 colibi, făcându-i nobil (nemeș).

Bătrânul Naftailă Goga îmi mai spunea, că în tinereța lui, el însuși împreună cu părinții lui făceau slujbă de iobagi pe hotarul Cetății de baltă, pe locul numit «Cerbărie», probabil proprietate a urmașilor fostului vizitiu al principelui Apaffy, făcut de cătră cesta domn (nemeș), ca răsplătă pentru împuşcarea unei rațe sălbătice din zbor.

taina desăvârșirii după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, pentru lumea din cosmos, nu este alta decât «Iubirea». Ea face din viața noastră, o realitate transcendentă. Pentru că numai prin ea, cerul și legile lui, cobor pe pământ, statornicindu-se în legea devenirii cosmice în senzul unității spirituale... Contopirea «Totului» în unitatea iubirii înseamnă mântuire. Iar continua strădanie a mântuirii, de a trăi în orbita iubirii, nu poate aduce altceva decât înfăptuirea «Impărăției cerului aici pe pământ, zidită pe temeliiu credinței, speranței, dreptății, păcii și adevărului»...

... Atunci... de ce nu ne iubim mai mult?... Fără că totul este zădărnice. Ni-o spune Sf. Ap. Pavel în epistola către Corinteni, când zice: «toate limbile omenesci și îngerești de le-am vorbi; și darul prorociei de le-am avea; și tainele toate de le-am cunoaște; și orce știință; și toată averea de am face o milostenie; și trupul de le-am da să fie a.s. «dacă nu avem iubire nimic nu ne folosește». Fraților! să ne iubim. Iubirea este scara sușului nostru către fericire, către mântuire. Iubirea este însuși Dumnezeu!...

C. Zolcan
catihet-Petroșani

Manualele de religie

Cercetarea și aprobarea manualelor de religie cade în competența exclusivă a Sf. Sinod.

Pentru cercetarea manualelor, Sf. Sinod alege în fiecare an o comisie compusă din 3 membri. Autorii pot trimite biroului Sf. Sinod manualele în orice timp al anului; dar comisia nu se obligă să cerceteze și să aprobe până la începutul anului școlar următor, decât pe acele manuale care au fost prezentate Sf. Sinod până la 31 Decembrie.

Manualele pentru cercetare vor fi prezentate în trei exemplare scrise la mașină, depunându-se totodată și taxa de cercetare, egală cu cea stabilită de ministerul instrucțiunii pentru cărțile didactice.

Nu sânt admiși decât cel mult trei colaboratori la un manual de religie.

Fiecare membru al comisiei trebuie să citească manualele și să încheie un referat pe care-l va înainta președintelui.

Referatele vor fi trimise și autorului, care poate face o întâmpinare președintelui, în cel mult zece zile dela comunicarea referatelor.

Autorul are dreptul să ia parte la desbaterile comisiei.

Președintele comisiei, după primirea referatelor, convoacă cel mai târziu până la sfârșitul lunii April pe membrii comisiei spre a lua în desbaterile lucrările.

Manualele nu se pot respinge decât motivat și pentru următoarele lipsuri:

- erezii și eterodoxii față cu doctrina bisericii ortodoxe;
- abateri dela programa analitică acceptată de sfântul Sinod;
- lipsa de claritate și puritate de limbă.

Aprobarea se dă pentru o singură ediție și pe termen de cinci ani.

Cărțile care au fost aprobate de trei ori în cursul valabilității aceleiaș programe și care au fost introduse în școală cel puțin cinci ani, vor fi considerate ca aprobate definitiv, până la modificarea programei.

INFORMAȚIUNI

Sărbătoarea unirii. Ziua de 24 Ianuar, sărbătoare națională a unirii Principatelor Dunărene, s'a comemorat, Vineri, în catedrala mitropoliei noastre, în modul solemn obșnuit. Sărbătorirea marelui eveniment, din viața neamului, a fost zi de înălțare sufletească pentru toți buni patrioți din cuprinsul țării întregite.

Fondul Valeriu Branisco. Creditul Bănățean din Lugoj a luat inițiativa să întemeze un fond cultural cu numele mult regretatului profesor și publicist, Valeriu Branisco. Banca lugojană s'a înscris cu o sumă însemnată și a ales o comisie de fruntași bănățeni, sub patronajul dlui Anton Mocioni, pentru strângerea contribuțiilor, menite să ajute la învătătură pe tinerii merituosi. Așezăminte culturale și bancare, precum și particularii, cu mai multă sau mai puțină dare de mână, au ocazie să facă dovadă că înțeleg cauza pornită de Creditul Bănățean și nu refuză de-a o înfăptui cât mai nentârziat.

Moartea unui preot. Din protopopiatul Zarandului, parohia Tomnatecul de sus, primim trista știre despre trecerea la cele veșnice a tinărului preot, *Gheorghe Drala*, răposat în 4 Ianuar 1930. Odihnească cu dreptii!

Numire. Dl Dr. A. Căndea a fost numit inspector general sanitar al directoratului ministerial Timișoara. Tot odată d-sa e delegat să îndeplinească și funcția de director al sănătății din minister în locul dlui director general Dr. Vișoianu, trecut la pensie.

Dela căile ferate române. Cu începere dela 20 Ianuar, se pun în circulație următoarele trenuri personale: Tren între Sibiu și Copșa mică, cu plecarea din Sibiu la ora 5-50. Tren între Copșa mică și Sibiu cu sosirea la ora 10 în Sibiu. Asemenea se repun în circulație trenurile de legătură a trenurilor de mai sus dela Copșa mică spre București, adică tren între București — Cluj, între Cluj — Teiuș, — Teiuș — Brașov, și Brașov — București.

Electorale. Un incident dela judecătoria unui ocol din capitală a inaugurat zilele acestei campanii electorale pentru județ și comună. Contestându-se, cu mare răvnă, înscrierea mai multor cucoane în listele electorale, în mijlocul luptei un avocat supărat s'a adresat cucoanelor cu vorba: «*La crăițe!*» Una dintre cele contestate răspunde liniștit: «Noi, femeile, cel puțin, ne exprimăm frumos».

Concurs. Primim: Publicăm concurs pentru cel mai bun epistolar popular. Lucrarea acceptată se va onora cu 5,000 (cinci mii) Lei. Informațiuni și panul lucrării să se ceară până la 15 Februar 1930 dela Biblioteca Populară «*Cartea Noastră*», Sibiu, Str. Avram Iancu 10.

Pentru serviciu credincios. Camera de comerț și industrie din Sibiu a distins de curând 14 impiegați pentru serviciul lor credincios timp de peste 30 de ani la acelaș patron. Celor distinși li s'a acordat diplomă și premiu în bani. Intre 14 premiați sânt doi români: dl *Stefan Duca*, dela Tipografia noastră arhidiecezană, unul dintre cei mai buni culegători tipografi, care are până acum 34 de ani de serviciu în această tipografie; al doilea român e dl Ioan S-racu, om de serviciu de peste 32 de ani la «Albina». Amândoi au obținut, pe lângă diplomă, și câte un premiu de Lei 2000.

Încă tot puternici. Magnații Ungariei «ciuntie» stăpânesc și astăzi, în epoca democrației, moșii a căror întindere trece peste 250 mii de hectare; ear țărani unguri n'au, în mare parte, nici o palmă de pământ.

Teatru gratuit, pentru locuitorii săraci ai Bucureștilor, la Opera Română și la Teatrul Național, organizează muncipiul capitalei, în schimbul suvenției acordate acelor instituții de artă.

Pentru preoțime. Stofe bune, lefline, speciale pentru reverenți, se găsesc de vânzare, în cantitate restrânsă, la Librăria Arhidiecezană, Sibiu, cum se poate vedea din anunțul publicat în acest număr. Doritorii sânt invitați a se adresa cu încredere și cât mai curând cătră Librăria noastră.

ȘTIRI LOCALE

Dela primăria muncipiului Sibiu. Patronii sânt invitați să plătească taxa de asigurare, la percepătoratul orașului, pentru servitorimea lor.

— Locuitorii Sibiului, posesori de câni, sânt îndatorați să anunțe, până în 20 Februar 1930, la percepătoratul orașului (str. Mitropoliei 2) numărul și rasa cânilor în posesiunea lor și a plăti acolo taxele hotărâte. Contravenienții se pedepsesc cu amendă până la două mii de lei.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Anuar. A apărut Anuarul gimnazialului de băeți din *Satulung Săcele*, pe anul școlar 1928—1929, publicat de Ananie Boldor, director. Brașov, Cartea Românească. — S'au împlinit zece ani, decând această școală, înființată în 1872 pentru scop de maghiarizare în cele 7 sate săcelene, a trecut în stăpânirea noului stat român. Azi este o școală înfloritoare, cu pricepere condusă, în care educația morală religioasă a celor 124 elevi, în trei clase, aproape în totalitate ortodocși, a fost împărțită de cuvenita îngrijire. Disciplina din internat, care se bucură de bună reputație, are favorabilă înrăurire și asupra elevilor externi.

Dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, se poate procura

Ancore

poezii religioase, patriotice și altele
de Ioan Al. Bran-Lemeny Prețul Lei 40.—, plus spese postale Lei 10.—

Nr. 10,544/929.

(5) 2-3

Concurs

Pentru ocuparea postului de confesor la colonia de reeducare din **Râu Vadului** se publică concurs cu termen de 30 zile, invitându-se cei interesați să-și înainteze la Consiliul arhiepiscopesc documentele despre pregătirea ce o posed și despre serviciile prestate la biserică.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt: alocație de hrană conform bugetului 18 lei la zi, întreținerea în natură, o cameră de locuit cu bucătărie, încălzit, luminat și spălat și o diurnă lunară de lei 1000.

Sânt preferiți candidații singuri, cari sânt în funcție preoțească și ca atare pot beneficia și de congrua dela stat.

Sibiu, din ședința Consiliului arhiepiscopesc ca senat bisericesc ținută la 11 Ianuar 1930.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 1244/929.

(1) 3-3

Concurs

Pentru întregirea postului sistemizat de capelan protopopesc din parohia de cl I-a **Agnita**, prin aceasta se publică de nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în **Telegraful Român**.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul cu întregire dela stat, conform celor fasonate în coala B.

2. Jumătate din venitul sesiunii parohiale, care de prezent este de 35 jug.

3. Jumătate din toate venitele stolare din parohie precum și din ferdelile de porumb dela cca 200-220 familii.

4. 6 stg. lemne de foc din pădurea comunei politice.

5. Locuință corespunzătoare.

Capelanul e îndatorat a face și pe secretarul oficiului protopopesc, fără altă remunerație până când acest post de secretar va fi sistemizat și dotat dela stat.

Reflectanții la acest post sânt poțiti să-și trimită cererile, provizute cu documentele necesare, în termenul deschis subsemnatului oficiu protopopesc și se vor prezenta în vreo **Duminecă** sau **sărbătoare** în parohie pentru a face cunoștință cu credincioșii.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu consiliul parohial.

Agnita, la 16 Decembrie 1929.

Emil Păcală
protopop.

Dela **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se pot comanda următoarele **odoare bisericești**:

Potire**Disc și Steluță****Cădelnițe****Candele****Chivot****Copie****Lingurițe****Cruci****Cruciulițe****Cununi****Căldărușe cu mătăuz****Clopoțele pt. altar****Cănuțe pt. Sf. mir****Garnitură pt. bolnavi****Prapori**

Toate aceste odoare bisericești sânt din **Alpaca (Argint de China) aurite** și foarte frumos executate, cu prețuri moderate.

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI SIBIU

Nr. 9984/929.

(6) 1-1

Publicațiune

Se aduce la cunoștința generală, că listele suplimentare pentru listele alegătorilor pentru comună, cameră și senat pe anul 1930, sunt expuse spre vederea publică în conformitate cu art. 15 din legea electorală, la primăria municipiului, str. Mitropoliei 2, ușa 17, în tot cursul luni Ianuarie.

Orice cetățean are dreptul ca în acest timp să adreseze judecătorului respectiv cereri sau contestațiuni în contra modificărilor afișate.

Sibiu, la 5 Ianuar 1930.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu, se află de vânzare

Introducerea
în sfintele cărți ale
Testamentului nou

de

Arhipresbiterul-Mitrofor
Dr. VASILE GHEORGHIU
profesor titular al studiului biblic și al exegezei T. N.
la facultatea de teologie din Chișinău

Prețul Lei 560.—, plus spese postale Lei 20.—

Dela **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu, se poate procura opul:

Înalt Prea Sfinția Sa Patriarhul României

DR. MIRON CRISTEA

Înalt Regent

OMUL și FAPTELE

Contribuțiuni la studiul istoriei bisericele
române ortodoxe contemporane

de

ION RUSU ABRUDEANU

Volumul I

Prețul Lei 500.—, plus spese postale
Lei 20.—. Suma se poate trimite prin
mandat postal.

A apărut cartea binevenită:

MIC DICTIONAR

cuprinde peste 15 mii de neologisme, cuvinte străine, provincialisme ș. a., pentru școale și particulari, de **E. Hodoș**. Un volum de 216 pagini. Prețul 120 lei, și porto postal 20 lei recomandat. De vânzare la **Librăria Arhidiecezană**, Sibiu

La **Librăria Arhidiecezană** se află de vânzare cartea acum apărută

Piccolo

a cunoscutei scriitoare, dna **Constanța Hodoș**. Sânt 19 povestiri pline de farmec. Copiii le vor citi cu mare plăcere. Prețul 40 lei, și porto 12 lei trimis recomandat.

A apărut în ediție nouă și se află la **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu:

Teologia practică

Liturgia bisericeii ortodoxe
cursuri universitare

de

Dr. Vasile Mitrofanovici
fost profesor p. o. teologia practică la facultatea
teologică din Cernăuți

Prelucrate, completate și editate

de

Prof. Dr. Teodor Tarnavschi
și acum din nou editate și completate

de

Dr. în teologie și filozofie
Nectarie Nicolae Cotlarciuc
arhiepiscop și mitropolit al Bucovinei
fost profesor universitar pentru Teologia practică

Prețul Lei 650.—, plus spese postale Lei 30.—

In atențiunea Onoratei Preoțimi!

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu, au sosit

Stofe speciale pentru Reverenzi

On. Preoțime este rugată, în interesul propriu, a nu comanda stofe sau reverenzi în altă parte, până nu se va convinge despre calitatea și prețul acestor stofe.